

ЯК ПРОВЕСТИ ФОКУС-ГРУПУ:

для чого проводяться фокус-групи, коли їх варто і не варто проводити, специфіка фокус-групових обговорень онлайн

Тренінг 1

Проект «Підтримка Громадської Ініціативи
«За чесну та прозору митницю»

Ірина Федець

Київ 2020

Про що Ви дізнаєтесь:

1. Для чого варто проводити фокус-групові обговорення?
2. ФГ – це не круглий стіл
3. ФГ – це не дебати
4. ФГ – це не розмова за кавою
5. Переваги ФГ
6. Недоліки ФГ
7. Як усувати недоліки? Роль модератора
8. Підготовка до ФГ
9. Тривалість та бюджет ФГ
10. Особливості ФГ онлайн
11. ФГ проведено – що далі?
12. ФГ у Вашій проектній заявці



Для чого варто проводити фокус-групові обговорення?



- Це якісний метод проведення опитування за допомогою обговорення досліджуваної проблеми
- Учасники обговорення – Ваші респонденти, думку яких Ви хочете дізнатися
- Фокус уваги учасників дискусії зосереджується на певному питанні/проблемі/аспекті проблеми
- Взаємодія учасників обговорення стимулює їх до роздумів та глибших відповідей

- Чому проводять ФГ-обговорення:
 - Глибоке вивчення проблеми
 - Оцінки/ставлення та їх причини, мотивація
 - Особистий досвід респондентів та порівняння його з тим, як мало би бути (в законі, на папері)
 - Збір прикладів, історій
 - Збір варіантів вирішення проблем, рекомендацій

ФГ – це не круглий стіл

- ФГ-обговорення – це не публічний захід
- Воно проходить на умовах анонімності, учасники повинні мати можливість вільно висловити свою думку
- При аналізі/звітуванні не вказуємо імен, посад учасників
- Не допускається преса, сторонні особи
- Обережно з цитатами: можуть розкрити особу учасника
- Мета ФГ-обговорення – провести дослідження, з'ясувати думки, тоді як мета публічного заходу – обговорити певні питання



ФГ – це не дебати

- Не можна критикувати учасників ФГ-обговорення, заперечувати їхню думку, висміювати їх, переконувати у власній правоті, підштовхувати до висновків
- Це заборонено як іншим учасникам обговорення, так і модератору
- Мета ФГ-обговорення – дізнатися думки опитаних, а не висловлювати власні оціночні судження
- Учасники ФГ-обговорення мають бути гомогенною групою (наприклад, лише підприємці або лише держслужбовці)
 - Інакше вони можуть нещиро висловлюватися або влаштувати суперечку



ФГ – це не розмова за кавою

- ФГ-обговорення – це структурована розмова, яка має мету та ведеться за списком основних запитань (ґайдом)
- Модератор може задавати уточнюючі запитання, просити навести приклади, пояснити свою думку
- Для цілей дослідження можна вести аудіо або відео-запис (зберігаючи анонімність)
- Про це учасників потрібно попередити заздалегідь і отримати їхній дозвіл
- ФГ проводяться з певними цілями, надають інформацію для дій, подальших досліджень



Переваги ФГ

- Поглиблене вивчення думок, можливість отримати пояснення від респондентів, обґрунтування, міркування
- Краще і повніше уявлення про питання, яке досліджуємо, – представлена точка зору багатьох учасників
- Економія часу: збираємо одночасно думки декількох людей
- Під час дискусії учасники реагують на висловлювання один одного, висловлюють те, про що могли б і не згадати у розмові 1-на-1
- Учасники можуть підняти питання, не передбачені в ґайді
- Швидкість збору інформації, зручність організації і невисока вартість проведення
- Можливість залучати замовників/експертів до проведення обговорення
- Можливість використовувати візуальні матеріали, тестувати відео/зображення
- Для онлайн-ФГ: незалежність від географічного розташування респондентів



Недоліки ФГ

- Це якісний метод, а отже не показує статистичний розподіл думок у суспільстві
- Участь респондентів може бути нерівною: хтось може говорити багато, а хтось – навпаки, мовчати
- У групі може бути лідер/авторитетна особа, яка впливає на думки решти, при якій вони не хочуть щиро висловлюватися
- Рідко підходить для дослідження делікатних/чутливих тем (здоров'я, фінанси, девіантна поведінка)
- Рідко підходить для дослідження важкодоступних респондентів (чиновники, підприємці, політики тощо)
- Можливий вплив групи, учасники можуть боятися озвучити власну позицію, якщо її не підтримує група, або висловлювати соціально бажані погляди
- «Професійні» респонденти можуть викривлювати інформацію



Як усувати недоліки? Роль модератора

- Модератор спрямовує дискусію, задає запитання
- Не допускає відходу від теми дискусії, повертає розмову в русло теми
- Слідкує за тим, щоб усі учасники мали рівну можливість висловитися
- Щодо надто активних учасників – дипломатично просить припинити монолог
- Щодо учасників, які недостатньо активні, – запитує їхню думку
- Розповідає тему та мету ФГ-обговорення, умови анонімності, як будуть використані результати, хто замовник/організатор



Підготовка до ФГ

- Визначення мети, завдань, дослідницьких запитань (на які Ви хочете отримати відповіді)
- Визначення вибірки (респондентів):
 - Не знайомі (виняток – вузька/специфічна аудиторія)
 - Не змішувати за поглядами, соціальним статусом
 - Запрошувати на 20% більше
- Визначення формату та кількості ФГ-обговорень
- Підготовка ґайду або ґайдів
- Планування витрат, затвердження бюджету
- Визначення дати, часу, приміщення/платформи
- Підготовка обладнання для звуко- та відео-запису
- Підготовка анкет учасників (анонімні демографічні дані, можливо – відповіді на певні запитання)
- Підготовка форм згоди з опитуванням, записом



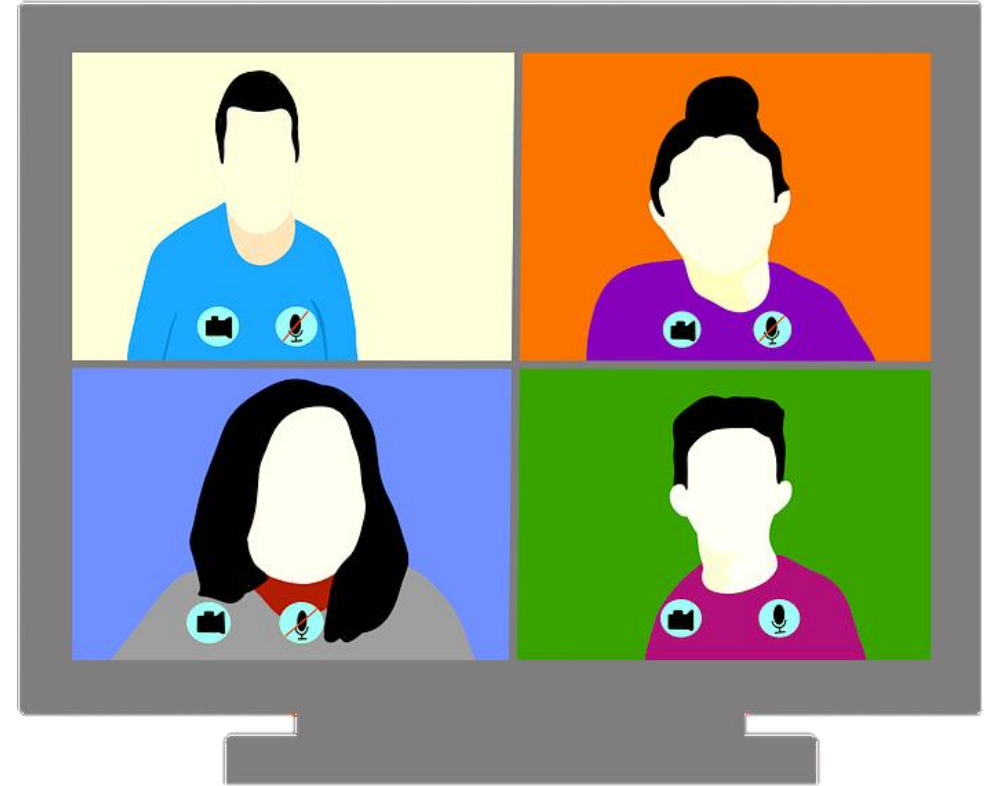
Тривалість та бюджет ФГ

- Кількість учасників: 6-12 (онлайн – до 6)
- Тривалість: 1,5-2 год (онлайн – до 1,5 год)
- Бюджет офлайн:
 - Оренда приміщення, робота модератора і організатора, винагорода учасникам, компенсація вартості проїзду, кава-брейк і закуски, друк анкет і роздаткових матеріалів, фліп-чарти і блокноти, аудіо- і відео- обладнання, транскрипти, аналітична робота
- Бюджет онлайн:
 - Підписка на онлайн-платформу (якщо вона платна), робота модератора і організатора, винагорода учасникам, аудіо- і відео- обладнання, транскрипти, аналітична робота
- Винагорода учасникам:
 - Можлива участь без нагороди (зацікавлені учасники, яким важливо висловитися на цю тему)
 - Грошова винагорода (не висока і не мала) або подарунок/подарунковий сертифікат



Особливості ФГ онлайн

- Модератор та організатор/асистент – окремі ролі
- Організатор має контакти учасників, нагадує їм про ФГ-обговорення. Може виникнути потреба зв'язатися з учасниками під час обговорення, вирішити технічні питання. Це має робити організатор, щоб модератор вів/вела ФГ
- Коротший час: 60-90 хв, менше учасників (4-6)
- На початку – знайомство, розповісти, як буде проходити фокус-група (говоримо хто хоче чи по черзі, піднімаємо чи не піднімаємо руки)
- Протестувати звук, зв'язок
- Якщо ведеться запис – попередити респондентів, отримати їхню згоду
- Форми згоди та анкети (якщо є) варто надіслати респондентам наперед



ФГ проведені – що далі?

- Транскрипти (10 хв розмови = 1 год транскрипції)
- Аналіз отриманої інформації відповідно до дослідницьких запитань, порівняння відповідей представників різних груп учасників
- Цитати:
 - дослівно, але зі збереженням анонімності (ім'я, вік)
 - зважайте, щоб випадково не розкрити особу респондента
- Продукти:
 - відео-/аудіо-файл
 - транскрипт (стенограма)
 - звіт – окремий (+ методологія) або частина більшого звіту
 - технічний звіт модератора (організатора)
 - звіт з аналізу анкет учасників
- Використання отриманої інформації в адвокації, публікаціях, подальших дослідженнях



ФГ у Вашій проєктній заявці

- Покажіть цінність ФГ-обговорення для Вашого проєкту:
 - Обґрунтуйте, чому Вам потрібно провести ФГ-обговорення
 - Покажіть, як використаєте результати
 - Розкажіть, з ким плануєте провести ФГ-обговорення і чому
 - Вкажіть і обґрунтуйте заплановану кількість ФГ-обговорень
- Якщо плануєте поєднати ФГ-обговорення з іншими методами, розкажіть як саме і чому
- Заплануйте і вкажіть у заявці бюджет ФГ-обговорення, у т. ч. роботу модератора, аналіз, звіт, технічне забезпечення



ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!



КОНТАКТИ

Ірина Федець
fedets@ier.kyiv.ua

сайт: www.tfd.ier.com.ua
e-mail: customs@ier.kyiv.ua
Facebook: www.facebook.com/tfd.ier



Проект «Підтримка Громадської Ініціативи «За чесну та прозору митницю»
виконує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій
за фінансової підтримки
Європейського Союзу, МФ «Відродження» та Atlas Network

